

**Kültürel Mirasın Dostları Derneği – KUMID
(Friends of Cultural Heritage – FOCUH)**

Kanada Konservasyon Enstitüsü (CCI) Notları

“Kağıtlar ve Kitaplar Serisi ” / 11

KAĞIT ÜZERİNDEKİ ÇALIŞMALARIN PASPARTULANMASI 11/5

Yazan: Sherry Guild

Çevirenler:

Ayça Haldızođlu, Ayşe Hümeýra Samsa,
Esra Zeynep İyilik, Müberra Aksoylu,

CCI Notlarının İngilizce ve Fransızca sürümlerinin yanı sıra CCI tarafından ileride gözden geçirilerek güncellenecek sürümleri resmi sürüm olarak kabul edilecektir. CCI; notların resmi sürümleri çerçevesinde sorumluluk kabul eder. Bu yayının, Türkçe tercümesinden ve Türkçe içeriğinden yalnızca KUMID üyeleri olan tercüme edenler, editör ve Yayıncı Kuruluş KUMID sorumlu olup herhangi bir şekilde CCI’ın görüşlerini yansıtmaz. ©KUMID 2023

Kanada Konservasyon Enstitüsü (CCI) Notları
“Kağıtlar ve Kitaplar Serisi” / 11

KAĞIT ÜZERİNDEKİ ÇALIŞMALARIN PASPARTULANMASI 11/5

Yazan: Sherry GUILD

© Government of Canada, Canadian Conservation Institute, 2016

ISSN 0714-6221

Yayının İngilizce Özgün Adı: “Matting Works on Paper”

Özgün Yayın Yeri: <https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/conservation-preservation-publications/canadian-conservation-institute-notes/matting-works-paper.html>

Türkçe Dijital Yayın Künyesi:

Türkçe Dijital Yayın ISBN: 978-605-74514-3-9

Yayıncı: Kültürel Mirasın Dostları Derneği (KUMID) **Yayıncı Sertifika No:** 48037

Türkçe Dijital Yayın Yeri: <http://kumid.net/proje/16/kanada-konservasyon-enstitusu-cci-notlaridijital-yayin-turkce-tercume-c-kumid-2020>

.Türkçeye Çevirenler: (Alfabetik Sırayla)

Ayça HALDIZOĞLU, Ayşe Hümeýra SAMSA, Esra İYİLİK, Müberra AKSOYLU, KUMID üyeleri

Editör : Doç. Dr. Fatma Banu UÇAR , KUMID Yönetim Kurulu Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Taşınabilir Kültür Varlıkları Koruma ve Onarım Bölümü

Yayına Hazırlayan: Deniz SERBEST, Arkeolog, KUMID Üyesi

CCI Türkçe Tercüme Onayı: TÜRKÇE tercümenin yayın ve telif hakları Kültürel Mirasın Dostları Derneği KUMID ‘e (Friends of Cultural Heritage-FOCUH) CCI tarafından 25/06/2020 tarihinde verilmiştir. Tüm Hakları Saklıdır. Kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Şekil 7 Telif Hakkı: Tercüme edilmiş versiyonu, Kanada Hükümeti telif hakkını içeremez (CCI, 23 Ocak 2023)

Şekiller 1-6, 8, 9 Telif Hakkı : Kanada Hükümetine aittir. Tüm Hakları Saklıdır. Kaynak gösterilmeden kullanılamaz. (CCI, 23 Ocak 2023)

CCI Notları 11/5

Kâğıt Üzerindeki Çalışmaların Paspartulanması

Giriş

Kâğıt üzerindeki çalışmaların paspartuların içinde muhafaza edilmesinin birçok nedeni vardır. Her türlü dokunma sırasında, paspartu hasara karşı koruma ve destek sağlar. Paspartular depolama ve çerçeve içinde sergileme için kullanışlıdır. Çerçeve içindeki paspartu, kâğıt üzerindeki çalışmanın camla doğrudan temasını engelleyecek bir hava boşluğu oluşturur. Koleksiyona kayıt numaraları, başlıklar ve diğer bilgiler, eserin kendisinden ziyade paspartu üzerine yazılabilir. Son olarak, bir paspartu sunuma estetik bir anlam katar.

Bu not, en basit ve en sık kullanılan paspartunun nasıl yapılacağını açıklar. Olağan dışı problemler arz eden eserler için bulunan çeşitlilikler burada tartışılmamıştır.

Kâğıt, düşük kaliteli malzemelerden kaynaklanan kirlenmeye karşı son derece hassas olmasından dolayı, kâğıt eserler için yalnızca konservasyon kalitesinde paspartu kartonu, kâğıt ve yapıştırıcılar (CCI Notları 11/2, Kâğıt Üzerindeki Çalışmaların Depolanması) kullanmak esastır. Üreticiler tarafından "%100 paçavra lifi" olarak tanımlanan konservasyon amaçlı önerilen paspartu kartonu, tamponlu (pH 7.5 ila 8.5) veya tamponsuz (pH 7) olarak mevcuttur. Yüksek saflıkta odun hamurundan yapılmış, pH 8.5'e tamponlanmış paspartu kartonu, kabul edilebilir ve daha ekonomik bir alternatiftir. Kâğıdı asitlikten koruyan tamponlanmış paspartu kartonu, kâğıt üzerindeki çoğu çalışma için uygundur. Genellikle, beyaz veya deve tüyü renginde 4 katlı paspartu kartonunun kullanılması tavsiye edilir.

Paspartu Ölçüsü

Paspartunun ölçüsü mevcut çerçevenin boyutuna göre belirlenebilir. Mevcutta bir çerçeve yoksa, paspartular ve çerçeveler kolaylık sağlamak ve depolama, sergileme alanından tasarruf etmek için standart ölçülerde kesilebilir. Paspartular (ve çerçeveler) genellikle aşağıdaki ölçülere göre önceden kesilir:

- 20,3 cm x 25,4 cm (8" x 10")
- 25,4 cm x 30,5 cm (10" x 12")
- 35,6 cm x 45,7 cm (14" x 18")
- 40,6 cm x 55,9 cm (16" x 22")
- 55,9 cm x 71,1 cm (22" x 28")
- 71,1 cm x 91,4 cm (28" x 36")

Çalışmaya dengeli bir görünüm kazandıracak ve dokunma sırasında yeterli koruma sağlayacak bir paspartu boyutu seçin. Pencere açıklığı; görüntüyü, baskı kalıbının izini, imzayı, başlığı ve diğer kayda değer işaretlemeleri gösterecek kadar büyük olmalıdır. Genellikle, paspartunun üst ve yan kenarları aynı genişliktedir, alt kenar boşluğu ise dengeli bir görsel efekt oluşturmak için biraz daha büyüktür.

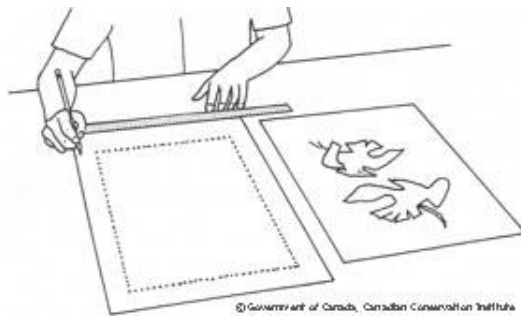
Paspartunun Hazırlanması

Bir paspartu yapmak için aşağıdaki malzemeler gereklidir:

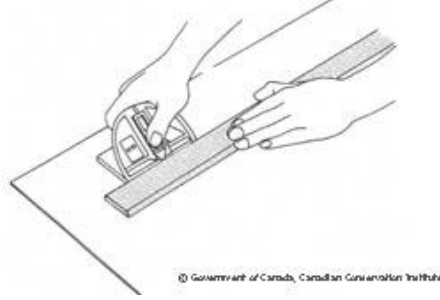
- 2 adet konservasyon kalitesinde, 4 katlı paspartu kartonu
- Paspartunun en uzun kenarının uzunluğuna göre kesilmiş 1 adet yapışkan keten bant şeridi
- Paspartu kesme aleti
- Ağırlıklar
- Küçük, 8 cm x 10 cm (3" x 4") Reemay (inceltilmiş polyester doku), kurutma kâğıdı ve paspartu kartonu parçaları
- Menteşeler için Japon kağıdı
- Buğday nişastası yapıştırıcısı
- Yapıştırıcı fırçası

Pencerenin kesimi

Pencereler genellikle görünümünü iyileştirmek ve gölgeleri azaltmak için 45 derecelik bir eğim ile kesilir. Son paspartuyu kesmeden önce bir parça eskimiş paspartu kartonu üzerinde pratik yapmanız önerilir. Sanat çalışmasını paspartu kartonu parçalarından birine yerleştirin ve kenar boşluklarını ölçün. Paspartunun kenarlarının, çalışmayı tutması için, eserin kenarlarını en az 2 mm'den 4 mm'ye örttüğünden emin olun. Bir kalem kullanarak, pencereyi paspartu kartonuna hafifçe çizin (Şekil 1). Pencereyi bir paspartu kesme aleti ile kesip çıkartın (Şekil 2). Yumuşak beyaz bir silgi ile arkadaki tüm kalem izlerini çıkarın. Paspartu kartonu kesildiğinde oluşan hafif çapakları ortadan kaldırmak için eğimli kenarların arkasını ince zımpara kâğıdı ile hafifçe ovalayın.

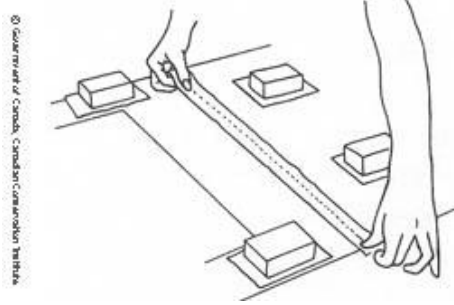
Şekil 1. Pencerenin çizilmesi

Şekil 2. Pencerenin kesimi

Ön ve arka paspartu kartonunun birleştirilmesi

Ön ve arka paspartu kartonunu, yapışkan bir keten bant kullanarak bir kenar boyunca birleştirin (Şekil 3). Bant, en uzun kenara yerleştirildiğinde maksimum destek sağlar; yani, format yatay ise üst kenarda veya format dikey ise sol kenarda. Kaymalarını önlemek için her iki paspartu kartonunun üzerine ağırlıklar yerleştirin. Bandı bir süngerle nemlendirin ve birleşim yerinin üzerine ortalarak yerleştirin. Bandı düz bir şekilde yerine bastırın ve üzerini Reemay, kurutma kâğıdı ve ağırlıklarla kapatın. Birleşimi kurumaya bırakın.

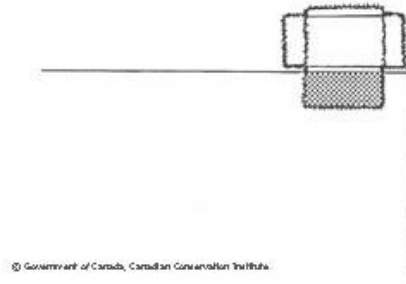
Şekil 3. Ön ve arka paspartu kartonlarının birleştirilmesi.

Menteşeleme

Menteşe, kağıt üzerindeki çalışmaların paspartularına tutturulmasının en iyi yoludur. Menteseleme, iklim koşullarındaki değişikliklere yanıt olarak kâğıdın bir miktar hareketine izin verirken güvenli bir bağlantı sağlar. Çalışmanın menteşelerle asılması, ters tarafının kolayca incelenmesini sağlar. Buna ek olarak, işin paspartudan çıkarılması gerekiyorsa, menteşeler bu işlemi basit ve kolay hale getirir.

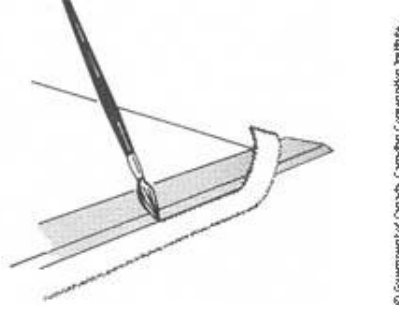
Ticari olarak temin edilebilen yapışkan ve basınca duyarlı bantların kullanımı pratik olsa da genellikle uygun olmayan malzemelerden yapılırlar ve zayıf yaşlanma özelliklerine sahiptirler. Sonunda, lekelenmeye ve hasara neden olacak olmalarıyla beraber çıkarılmaları zor olabilir. Elinizde farklı ağırlıklarda Japon kâğıdı seçenekleri bulundurun. Menteşeler çalışmanın kendisinden daha ağır olmamalıdır. Ancak yeterli desteği de sağlamalıdır. Tüm Japon kağıtları konservasyon kalitesine sahip değildir. Bazı Japon kağıtlarının büyük bir kısmı odun hamuru içerebilir ve bu da onları uygun olmayan hale getirir. Saygın bir kaynaktan satın alın ve satın almadan önce lif içeriğini tedarikçiyle kontrol edin.

T-menteşe, standart paspartulama için en güçlü ve işlevsel menteşedir. Menteşelerin ağırlığı, boyutu, sayısı ve yeri sanat çalışmasına bağlıdır. Kâğıt üzerindeki çalışmaların çoğu iki menteşe gerektirir, ancak daha büyük nesneleri desteklemek için ek menteşeler gerekebilir. Menteşeler, bu notta gösterildiği gibi dikey olarak veya yatay olarak yerleştirilebilir. Genel olarak, yatay menteşeler büyük, yatay şekildeki sanat eserleri için ek destek sağlayacak olsa da her iki yönelim de kabul edilebilir. Seçilen kâğıdın biri diğerinden daha uzun olan iki dikdörtgen parçasından, bir t-menteşe yapılır. Daha kısa olan şeridin alt yarısı (gövdeye bağlı olan şerit), eserin üst-ters kenarına tutturulur. Eseri paspartuya iyice sabitlemek için, daha uzun olan şerit (çapraz olan şerit) daha küçük olanın yarısının üzerine yerleştirilir ve destek levhasının üzerine yapıştırılır (Şekil 4). Prosedürün detayları aşağıda takip edilmektedir.

Şekil 4. Bir T-menteşe.

Şeritlerin kenarlarındaki tüylenme (şeritler, aşağıda açıklandığı gibi, menteşe kağıdını kesmekten önce yırtarak elde edilir) daha iyi bir yapışma sağlar ve keskin bir kenar oluşturmaz. Tüylü bir kenar yapmak için, küçük sivri uçlu bir fırçayı suya batırın veya bir trilin kullanın (genellikle ikiye bölünmüş bir ucu olan, cetvelle çizmek için su içeren kalem). Menteşe kağıdına bir çizgi çizin ve çizgiyi cetvelin kenarına doğru yırtın (Şekil 5). Şeritleri yapmak için şeritleri uygun uzunluklara bölmede aynı tekniği kullanın. Şeritlerin genişliği, eserin boyutuna bağlı olacaktır, ancak 1,5 cm' den daha dar olmamalıdır.

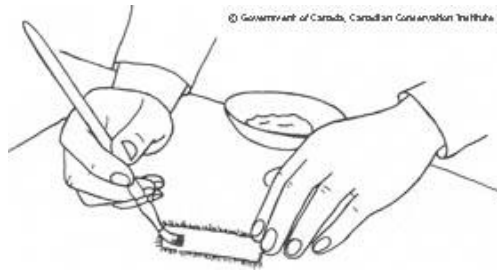

Şekil 5. Tüylü bir kenar yapmak.

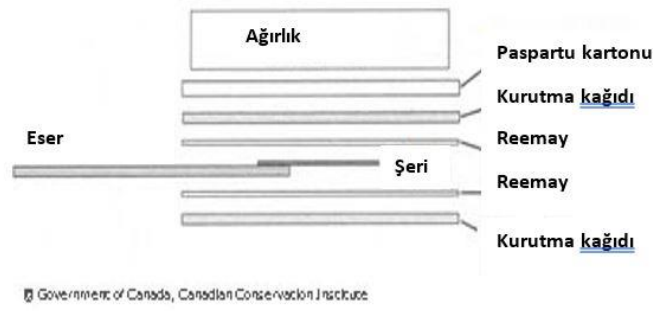
Buğday nişastası yapıştırıcısı, menteşe için kullanılacak en iyi yapıştırıcıdır. Buğday nişastası yapıştırıcısı yapmak için talimatlar CCI Notları 11/4, Buğday Nişastası Yapıştırıcısı'nda bulunabilir.

Prosedürü bir esere uygulamadan önce, müsvedde kağıt üzerinde, örneğin eski bir gazete parçası üzerinde aşağıdaki gibi uygulamanız önerilir. Bazı eserler menteşelemek için diğerlerinden daha sorunludur. Şüphenez varsa, bir kâğıt konservatörüne danışın.

Eseri yüzü aşağı bakacak şekilde temiz bir yüzeye yerleştirin. Gövdeye bağlı olan şeridin alt yarısına yapıştırıcı sürün (Şekil 6). Menteşeyi, eserin üst kenarının arka tarafına, tam köşede olmayacak şekilde, köşeye yakın şekilde tutturun. Şeridin eserle temas eden kısmının mümkün olduğunca küçük olması gerektiğini, yalnız bağlantının paspartuda asılı olan çalışmayı yeterince destekleyecek kadar güçlü olması gerektiğini aklınızda bulundurun. Eserin menteşelenmiş alanının altına bir parça kurutma kâğıdı ve ardından bir parça Reemay yerleştirin. Ardından menteşenin üstüne başka bir Reemay parçası yerleştirin.

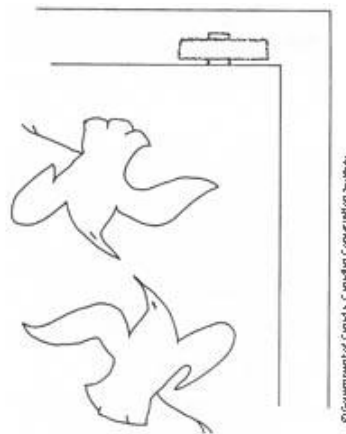
Şekil 6. Gövdeye bağlı şeridin yapıştırılması

Şekil 7. Katmanları gösteren kesit (paspартu kartonu, kurutma kâğıdı, reemay, eser ve şerit)

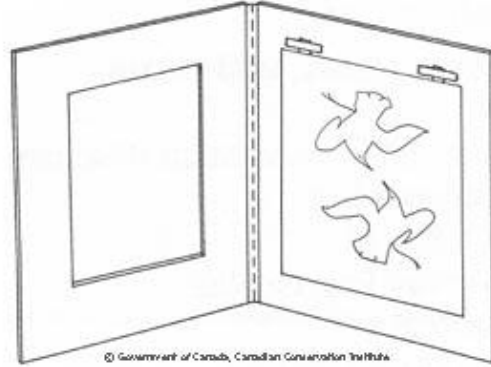
Bu Reemay parçasına bir veya iki adet kurutma kâğıdı, ardından paspartu kartonu koyun. Reemay, yapıştırılan alanın kurutma kâğıdına yapışmasını önleyecektir. Reemay, kurutma kâğıdı ve paspartu kartonunu bir ağırlık ile sabitleyin (Şekil 7). İkinci menteşe için prosedürü tekrarlayın. Her iki menteşedeki kurutma kâğıdını beş dakika sonra değiştirin ve menteşelerin birkaç saat boyunca ağırlık altında kurummasına izin verin.

Şeritler kurduğunda, eseri paspartunun üzerine konumlandırın. Kaymasını önlemek için eseri küçük bir ağırlıkla sabitleyin; ağırlık ile eser arasına temiz bir beyaz kâğıt parçası yerleştirin. Çapraz olan şeridin esere en yakın gelecek tüylü kenarını makasla kesin. (Bu küçük liflerin sanat çalışmasına yapışmasını önlemek için yapılır.) Paspartulanmış objenin serbestçe kaldırılmasına izin vermek için objenin üst kenarı ile çapraz olan şeridin kesik kenarı arasında bir kâğıt kalınlığına eş, ancak 2 mm'yi geçmeyen dar bir boşluk bırakın. Şeridin üzerine yapıştırıcıyı sürün ve arka destek paspartu kartonunun üzerine, gövdeye bağlı olan şeride çaprazlama olacak şekilde yerleştirin (Şekil 8).

Şekil 8. Çapraz şeridin yerleştirilmesi

Çapraz şerit yerleştirildiğinde, menteşenin üzerine, Reemay, kurutma kâğıdı, paspartu kartonu ve ağırlıklar yerleştirin. Diğer çapraz şeritler için de bu prosedürü tekrarlayın. Kurutma kâğıdını beş dakika sonra değiştirin ve menteşelerin birkaç saat boyunca ağırlık altında kurumasına izin verin. Şekil 9 tamamlanmış paspartuyu gösterir.

Tedarikçiler

M6J 1G5
Telephone: 416-703-0089.

- **Au Papier Japonais**
24 Fairmount West
Montréal, Québec
H2T 2M1
Telephone : 514-276-6863
Fax: 514-276-6979 adresinden temin edilebilir.

Konservasyon malzemeleri tedarikçileri

- **Archival Conservation Resources (Canada) Ltd.**

P.O. Box 61
Norway Bay, Québec
J0X 1G0
Telephone: 819-647-1981
Fax: 819-647-1981

- **Carr McLean**

461 Horner Avenue
Toronto, Ontario
M8W 4X2
Telephone: 416-252-3371
Toll-free:1-800-268-2123
Fax: 416-252-9203
Toll-free fax: 1-800-871-2397

- **University Products of Canada**

Division of BFB Sales Ltd.
6535 Millcreek Drive, Unit # 8
Mississauga, Ontario
L5N 2M2
Telephone: 905-858-7888
Toll-free: 1-800-667-2632
Fax: 905-858-8586

- **Woolfitt's Art Enterprises Inc.**

(distributors for Gaylord Archival
Storage Materials &
Conservation Supplies,
Multi Media Audio Visual

Supplies and Library Supplies)
390 Dupont Street
Toronto, Ontario
M5R 1V9
Telephone: 416-922-0933
Toll-free: 1-800-490-3567
Fax: 416-922-3017

Kaynakça

1. Ellis, Margaret Holben. **The Care of Prints and Drawings**. Nashville, Tennessee: AASLH Press, 1987.
2. Holm, Suzanne-Marie. **Le montage et l'encadrement des oeuvres sur papier**. Québec: Ministère des Affaires culturelles, 1986.
3. Smith, Merrily A. **Matting and Hinging of Works of Art on Paper**. Washington, DC: National Preservation Program Office, Library of Congress, 1981.

Mevcut:

Superintendent of Documents
U.S. Government Printing Offices
Washington, DC 20402
USA

Bu yayın, standart ve özel amaçlı paspartulamanın yanı sıra yapıştırıcı hazırlama ve depolama hakkında bilgi içerir.

Yazan: Sherry Guild.

Türkçeye çeviren: Ayça Haldızoğlu, Esra İyilik, Muberra Aksoylu, Ayşe Hümeysra Samsa

© Government of Canada, Canadian Conservation Institute, 1997

ISSN 0714-6221

Bu Notların İngilizce ve Fransızca versiyonlarının yanı sıra CCI tarafından ileride yapılacak revizyonları resmi versiyonlar olarak kabul edilecektir. CCI notların sadece resmi versiyonları çerçevesinde sorumluluk kabul eder.